

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vrediti v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištru v tiskovnem semenišču Škabičevih. — Določeni tiskovnega društva sohtvajo list brez posebnih naknad.

Posamezne liste prodaja knjižar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila — plačujejo od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zborovanje „Kmetškega društva“ v Slatini.

(Dne 26. dec. 1883.)

Slatinski in okolišni Slovenci so se navolili nespodobnega rogovilstva dr. Hojzelovih šulvereinarjev pa Geutebrükovih deželskih uradnikov, krčmarjev in kramarjev. Tudi znana pohlevnost Slovencev poteče ter se vzdigne za čast svojega imena za narodni napredek in blagostan pa za pošten mir z Nemci, ki so blage volje.

Rodoljubi raznega stanu osnujejo v to svrhu politično društvo z imenom: „Kmetško društvo“. Dne 26. dec. ob 3. uri popoldne je obhajalo svoj prvi občni zbor v dvorani gostilne: Hotel Europa, sredi Slatine. Tri zastave cesarska, štajerska in slovenska so iznad prvega nadstropja plapolale. Dvorana je primerno okinčana in kmalu natlačena čvrstih slovenskih mož, na dvorišči pa je še takih, ki niso mogli prostora dobiti. Za temi pa je stalo lepih rudečelic zdravih mladenčev, ki so bržčas stražili kot slovenski korenjaki, da se ne pritepe blizu noben nemškutar.

G. Debeljak odpre zborovanje in prvi pozdravijo navzoče preč. g. Anton Fröhlich, mnospoštovani nadžupnik sv. Križevski. V presrečni, očetovski besedi razložijo pomen novega društva in povabijo k obilnemu pristopu gledé na njegov blagi namen izražen v besedah: vse za vero, dom, cesarja. Med tem pokažejo s prstom na steno, kder so ove besede bile brati med lepimi podobami cesarja in cesarice.

Sledili so potem 3 govori, o katerih je žal, da jih tukaj ne moremo podrobno najaviti. Prvi je govoril č. g. dr. Gregorčič iz Maribora, povdarjajoč potrebo političnih kmetških društev. Slovenski kmet je sicer otresel nekedanjo raboto in tlako pa liberalna 20letna doba ga žuga uničiti z napravami in postavami, ki so kmetškemu stanu na škodo: krivični volilni redi, trgiranje gruntov, svobodno ženitovanje nemaničev, draga pravica, krivo nasledovanjsko pravo,

dvojna upravna gospodska, slabe colninske razmere, svobodna odrtija, svobodno zadolževanje gruntov. Kmetje imajo samo v avstrijskih deželah (razven Dalmacije, Istrije, Galicije in Bukovine) blizu 2000 milijonov goldinarjev dolga vknjiženega in plačajo 180 milijonov emža vsako leto. Najhuje razsajal je liberalizem na Štajerskem in tukaj je kmet najgroznejše zadolžen: blizu 200 milijonov je intabuliranih in 9 milijonov morajo kmetje vsako leto proč dati za obresti, tedaj 4krat več, kakor znaša cesarska gruntna dača (2,040.000 fl.).

V začetku liberalne dobe (l. 1860) bili so kmetje dolžni samo 800.000 fl. Tukaj se mora pomagati. Kmetški stan uničiti ni samo Avstriji nevarno, ampak tudi Slovenci smo zgubljeni, če si kmeta ne rešimo. V to imajo sodelovati vsi domoljubi. Nekaj so uže naši konservativni, narodni poslanci storili: odrtijo omejili, colnino tujemu blagu zvišali, tuje živine meje zaprli in zato dobivajo kmetški pridelki zopet bolj ceno, zlasti živina. Toda treba je še več storiti in zlasti zabraniti je, da nam nemški liberalci iz mest in trgov kmeta ne zbegajo in osleparijo. Treba je skrbeti, da kmet svoj položaj spoznava in voli povsod in vselej narodno in konservativno. Kajti le narodni, konservativni možje ga hočejo resnično rešiti. In v to najtukaj pomaga novo kmetško društvo.

Drugi govornik, gosp. dr. Jožef Sernek iz Celja, lotil se je prav živahno nemškega „šulvereina“. V krepkih potezah je naslikal tega najnovejšega sovražnika Slovencev. Pod krinko dobrotljivosti za šolarje uganja najnesramnejšo politično rovanja, draži narode, hujska prebivalstvo, lovi kmete in spodriva narodno izobraževanje na edino resničnej podlagi materinščine. Kakšnih šol Nemec za živi svet neče, takšnih uriva šulverein Slovencev. Vsak Slovenec toraj, ki ljubi svoje otroke, spoštuje svoj rod, želi narodnega napredka, ta se mora upirati na vso moč šulvereinskim nakanam. (Barno živio-klicanje vnetih poslušalcev je govorniku

pokazalo, da so ga dobro razumeli in da bodo po njegovih od domoljubja nadahnjenih besedah ravnali.)

Naposled je neumorno delujoči domoljub g. Miha Vošnjak iz Celja, govoril o gospodarstvenih rečeh. Navajal je tudi več uzrokov, da je kmet preobložen, zlasti okrajni zastopi zdijo se mu popolnem nepotrebni. Proti koncu omenil je, da vinogradstvo ne donša več tistih dohodkov, kakor nekdanj. Svetovati je toraj sadjerejstva poprijemati se. Posebno v Slatinjske okolici bi naj zasajali drevje, od katerega se topličarjem sadež lahko prodava. Razlagal je tudi prizadevanje Slovencev, da se neodvisne storijo od nemškega kapitala; na Štajerskem osnovali so si 10 lastnih denarstvenih zavodov t. j. hranilnic in posojilnic. Tudi za rogački in šmarijski okraj bi kazalo posojilnico osnovati, morebiti ravno v Slatini. Govorniku so poslušalci za njegove zanimive navzete z živahnimi živio-klici svojo zahvalo izrekli.

Zatem je še g. tajnik prebral 13 telegramov, navdušeno sprejetih, g. predsednik pa zborovanje sklenil. Sledilo je potem veselo petje slovensko in prijazno pogovarjanje domoljubov. Gostov je bilo mnogo iz Rogaca, Šmarije, Koprivnice, iz Loč, Slov. Bistrice, iz Konjic in sosedne Hrvatske, za slovenstvo sijajen dan. Hvala in slava slatinskim narodnim gospodom in kmetom. Živeli!

Telegrami: iz Šmarije 4: Združujem se z Vami neprestrašeno sodelovati na poti pravice po besedah cesarja: enake pravice za vse, za vero, domovino, cesarja. Skaza. — Vsem zbranim narodnjakom gromovito: Živio. Sv. Štefanski narodnjaki. Vračko. — Nadžupniku, Gregorecu, Vošnjaku, Sernecu, Slava Vam patrijoti, Spektabilis. — Smo še mladi pa v srci z Vami, starejši bodemo in tedaj najdete nas pri Vas, šmarijski mladenčiči; iz Ponkve 2: slava Vam možje, kateri čutite z nami, narodnjaki iz Ponkve. Zdolšek. — Občina Ponikva čestita vrlim slatinskim kmetom k preblagemu podjetju, živelo društvo, živeli zbrani rodoljubi, Fr. Korže, Fr. Podgoršek, Jakob in Jože Zdolšek; iz Mozirja 3: slava zbranim boriteljem za narodno stvar; dober uspeh, živeli, Slatinčanje v Mozirji. — Občni zbor savinjskega sokola kliče Vam navdušeno: na zdravje vrlim narodnjakom, zlasti kmetskimi, presrčna zahvala za neustrašljivo delovanje v boji za narodno prosveto! Lipold, starosta. — V krepko razcvitanje in čvrstost proti navalom Vam čestitajo Ljubenci. Iz Ptujca: dober uspeh kmet. društvu želijo ptujski Slovenci, katere novo društvo jako veselji; živeli, dr. Gregorič; iz Gradca 2; pristopim društvu, naj živi, raste, cvete od obrežja Sotle po gričih in nižavah rogačko-slatinskih ob Gaberniku do Boča glave, Tomaž Janežič skriptor Johanejski. — Da dre-

vesce prave korenine slovenskega kmeta postane drevo, na kojem se razbije sovražni vihar, želi Rogačan; iz Zagreba: Kmetsko društvo slovensko naj krepko raste, cvete in rodi obilnega sadu. Znance in sosede pozdravljam, svetujem, naj se čvrsto oklenejo svojih duhovnikov, ki so pravi prijatelji naši. Živeli Slovenci v Slatini, mej njimi veteranec Janez Žurman od sv. Trojice. Vaš rojak Ant. Kos.

Gospodarske stvari.

Kako razno trsovje pomnoževati.

Kdor si hoče vinograd ali na novo zasaditi ali pa v starem vinogradu plehe izpolniti, more to na več načinov izvršiti. Najbolj navadno se to godi z rezniki ali ključi, z okoreninjenimi trsi ali vlačencami. Tu hočemo najprej govoriti kako si z rezniki zasadimo trsovnice in si tako priredimo okoreninjene trse, katere potem v vinograde presajamo.

Zdaj pride kmalo čas rezitve po vinogradih in to je ravno tisti čas, o katerem je mogoče si od raznih trsov narezati reznikov. Zato hočemo tukaj najprej govoriti kako je treba reznike narezati, z njimi ravnati, kake lastnosti morajo imeti in kakšne vrednosti da so.

Iz jednoletnih rozeg narezani rezniki imajo lastnost, da v ugodnih razmerah, slasti če pridejo v mlačnovlažne okoliščine, korenine pogajajo. Posebno je spodnji prerez in najbližnji prostor okoli ok tak, da iz njega najrajše in najbolj goste korenine poženejo. Če se skorja reznikova noter do lubja z nožem rani, tako se s tem rast korenin še na umetni način pospeši. Ako se rozge, ki so sicer zelene in žive, v presuhu zemljo potaknejo, se jim sicer korenine začnejo narezati — tako imenovani kalus se jim začne zarejati — ali to pa je tudi vse, kar se godi in rozge ne rastejo, ampak se posuše. Znano je, da ni reznik od vsake rozge vrezan za pomnoževanje trsovja sposoben. Kar se tega tiče si imamo tole zapomniti.

1. Prvič si moramo reznikov iz rozeg tiste sorte narezati, s katero hočemo novi vinograd zasadi ali katero hočemo v trsovnicah zarediti. Ako si toraj reznikov omislimo iz vinograda z mešanim trsovjem tako je v tem slučaju posebno težavno izbirati zaželeno sorto, ker je le zelo vajenemu očesu dano, pravo sorto spoznati in še tu se dostikrat prevari. Vendar pa stari, vajeni viničarji precej zanesljivo spoznavajo trse po rozgah. Po sadu in listu se sorta bolj gotovo in zanesljivo spozna. Zato, kdor hoče v tem oziru varno postopati, naj si jesen poprej, dokler sad še na trsu visi, bodi si kakor koli sorte znaznamuje ali z apnom ali drugimi znamenji.